

Egy letartóztatás margójára

2024. szeptember 24-én, Párizsban, a Le Bourget repülőtéren, miután földet ért magánrepülőgéppel, a hatóságok letartóztatták és őrizetbe vették Pavel Durovot, a jelenleg 950 millió ember által használt, Telegram nevű internetes üzenetküldő alkalmazás alapító-főszerkesztőjét és vezérigazgatóját.

Durovot tizenkét bűncselekménnyel, köztük drogkereskedelemmel, pénzmosással, terrorizmus támogatásával, pedofiliával és online zaklatással összefüggésben gyanúsítják. Az üzenetküldő Telegram vezetőjével szemben alapvetően az a vád, hogy az általa irányított online felület lényegében nem moderálja, és ezért korlátlan teret nyújt a pedofil, a terrorizmussal összefüggő, államtitkot jelentő, zaklató háborús uszító tartalmak és a gyűlöletbeszéd számára. A Telegramon mindenféle korlátozás nélkül kommunikálhatnak egymással terrorista bűncselekmények előkészítői és más erőszakos bűnözők, kontroll nélküli fórumot jelent kábítószere- és emberkereskedők, egyes becslések szerint ma már a világon a legtöbb pedofil tartalmat a Telegramon osztják meg.

A Telegram évek óta a világpolitikát közvetlenül befolyásoló, sőt alakító médium. Szívesen használják diktátorok politikai céljaik megvalósítása érdekében, természetesen nem közvetlenül, saját nevük alatt üzengetnek, hanem az általuk felbérelt trollok, rémhírterjesztő bérkommentelők útján terjesztnek

propagandát, hazugságokat, álhíreket, téveszméket.

Ugyanakkor fontos fóruma a zsarnokság és elnyomás ellen harcolóknak is. A Telegramon kommunikálnak Putyin oroszországi ellenfelei, az iráni vagy a fehéroroszországi ellenzék hazai és külföldi aktivistái, de például az ukrán elnök, Zelenszkij is napi rendszerességgel üzen ezen a fórumon honfitársainak és külföldi támogatóinak.

Számos tény bizonyítja, hogy a Telegram aktív világpolitikai szereplő. Ennek a közösségi oldalnak a segítségével szervezték az augusztusi angliai rasszista megmozdulásokat, ezen keresztül is kommunikáltak egymással az ISIS terroristái, de a Telegram segítségével üzentek egymásnak az iráni és a fehéroroszországi diktatúrák ellen lázadó tüntetők. A Telegram révén üzent Navalnij a híveinek, és ez a csatorna tudósított a meggyilkolt ellenzéki vezető temetéséről is.

Sajnálatos módon lendületet adott a Telegram elterjedtségének az orosz-ukrán háború kirobbanása, 2022 óta újabb százezrek csatlakoztak a platformhoz, hogy követhessék az ukrán, illetve az orosz helyzetről szóló, a hivatalos felületeken nem olvasható igaz és hamis híreket.

A Telegram egyszerre hasznos és végtelenül káros szereplője a globális világnak. Támogatja az elnyomottakat, a zsarnokság ellen lázadókat, de ugyanígy segíti a zsarnokokat és a bűnözőket is. Ez a kettős szerep állítja csaknem megoldhatatlan feladat

elé a demokratikus világ szereplőit is. Hiszen ha elnémítják, akkor nemcsak cenzort kiáltanak a korlátlan szólás-szabadság hívei, hanem azoktól is megvonják a szabad kommunikáció egyik fontos terepét, akik a diktatúra elleni küzdelem hatékony eszközeként használják a Telegramot. Ráadásul egy demokratikus jogállamban a szólásszabadság korlátozását jogilag nagyon nehéz indokolni. Még akkor is, ha a szabadság már sokkal inkább szabadosság, és sokkal többet árt a demokráciának, mint amennyit használ, és legalább annyira szolgálja a törvényességet, mint a törvénytelenséget.

A Telegram abban különbözik más globális közösségi platformoktól, hogy működése áttekinthetetlen, belső szabályairól semmit nem lehet tudni, és legfőképp, hogy ezen a felületen gyakorlatilag nem moderálják az oldalakra felkerülő tartalmakat. Míg a többi hasonló médiánál moderátorok ezrei dolgoznak, és minden országban speciális, az adott nyelvet használó csoportok kontrollálják a megjelenő tartalmakat, a Telegramnál semmit nem lehet tudni arról, hogy egyáltalán alkalmaznak-e moderátorokat. Mindenedig csupán Durov egyetlen elejtett megjegyzéséből lehet következtetni arra, hogy maximum 20-30 moderátor dolgozik az üzenetküldő szolgáltatónál, szemben például a Metánál alkalmazott több mint 15 ezerrel. Ráadásul a Telegram esetében egy-egy beszélgetőcsoportnak nagyságrendekkel több tagja lehet, mint amennyit a Facebook, a Meta vagy az Instagram engedélyez.

Tovább növeli a bizonytalanságot, hogy a Telegramhoz anonim módon lehet csatlakozni, csupán egy tele-

fonszámot kell megadnia annak, aki üzenetet akar küldeni a felületen. Az üzenetek végponttól végpontig történő titkosítása sincs megoldva, a platform működtetői könnyűszerrel hozzájuthatnak a tartalmakhoz. Éppen ez a korlátlan szabadság, illetve szabályozatlanság, az illegális tartalmak anonim megosztásának és terjesztésének lehetősége teszi vonzóvá a felületet a bűnözők számára.

Franciaországban a hatóságok már a Bataclan Klub elleni szörnyű terrortámadást követően megpróbálták rávenni a 40 éves Durovot, hogy működjön együtt velük a terrorizmus elleni harcban, eredménytelenül. Úgy tűnik azonban, hogy mára megelégtették az üzenetküldő teljesen szabályozatlan, kontrollálhatatlan és egy demokratikus jogállamban destruktív, kártékony tevékenységét. Fellépésüket megkönnyítette, hogy hosszú vajúdas után, 2023-ban az EU elfogadta a digitális szolgáltatások szabályozására vonatkozó jogszabályt, amely minden nagy szolgáltatóra kötelezően vonatkozik.

A törvény folyamatos tartalomszabályozásra és ellenőrzésre kötelezi a szolgáltatókat, tételesen felsorolja, hogy melyek az illegitim tartalmak, és kötelezővé teszi az átlátható, ellenőrizhető belső működést a nagy közösségi platformok számára, valamint azt, hogy alkalmazzanak olyan jogi képviselőket, akik a hatóságokkal tartják a kapcsolatot, akik képviselik a szolgáltatót vitás ügyek felmerülése esetén.

Talán bízhatunk abban, hogy a francia ügyészség komolyan gondolja a Durov által működtetett orgánium megrendszabályozását, hiszen négy nap vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték ugyan, de a

vizsgálat lezártaig nem hagyhatja el Franciaországot.

A letartóztatás az egész internetes világot meglepte, mivel közismert, hogy Durov személyes kapcsolatot ápol Emmanuel Macron francia elnökkel, a hírek szerint több alkalommal együtt vacsoráztak, sőt Durov 2020-ban, mindmáig tisztázatlan körülmények között, „megbecsült külföldiként” francia állampolgárságot is kapott, és nehéz elhinni, hogy ebben nem volt benne Macron keze.

Ugyanakkor az is nehezen képzelhető el, hogy Macron tudta nélkül tartóztatták le a Telegram vezérigazgatóját.

Amint a fejlett világban, úgy Magyarországon is nagyon változatos reakciókat váltott ki a letartóztatás híre. Paradox módon a liberális demokrácia hívei inkább helyeselték, az illiberális rendszer támogatói viszont hevesen támadták és a véleményesza-

badság elleni merényletként értékelték az eseményt. A hazai propaganda zászlóshajói az állami televíziótól a *Magyar Nemzet*en át – ha egyáltalán beszéltek erről – egytől egyig a szólás-szabadság elleni merényletként kommentálták a történeteket, ami nem meglepő, hiszen a propaganda interpretációiban rendre összemosódik a szabadság és a szabadosság fogalma, és míg az előbbinek harcos ellenfelei, addig az utóbbinak nemcsak védelmezői, hanem gyakorlói is. A propagandamédia legfontosabb fegyvere ugyanis éppen az illegitim tartalmak, a hazugságok, az álhírek, a tévhitek terjesztése, amelyek segítségével lejáratják politikai ellenfeleiket és félelemben tartják az ország lakosságát.

Pavel Valerjevics Durov, a Telegram-vezér letartóztatása, 2024. szeptember.

Szerzőink könyvei

